

El molí de Lluna d'Ontinyent, d'Àngela Pasqual o Central de Mestre

Val Datat probablement de finals del segle XVIII-primeries del segle XIX, aquest molí va ser inicialment propietat del bocairentí Antonio Beneyto i fet servir com a batà. Al 1827 i a causa de la seua mort, el molí apareix reconegut com a propietat d'Àngela Pasqual, la seua viuda. Aço ha donat lloc a que també siga coneugut com a Molí d'Àngela. Durant el segon quart del segle XIX, el batà es va reconvertir en molí fariner i en fàbrica de paper, i es va mantindre en possessió de la família Beneyto Pasqual fins a la dècada de 1880 aproximadament. Cal mencionar que al 1833, una filla d'Àngela Pasqual, Josefa, va contraure matrimoni amb Antonio Lluna, qui va encapçalar l'activitat del molí i motiu pel qual es coneix com a Molí de Lluna. El nom dels Lluna apareix associat al molí fins a la dècada de 1920. En la postguerra, va passar a mans de Juan Mestre Asencio, empresari tèxtil bocairentí que l'emprà com a fàbrica d'electricitat per a abastir d'energia la seua fàbrica ubicada al casc urbà de Bocairent. El seu cognom va servir per a donar-li altra denominació al molí: Central de Mestre.

L'AIGUA AL SEU PAS PELS MOLINS

L'aprofitament de l'aigua del riu en cadascun dels molins comparteix un mateix patró. Primerament, els assuts desviaven l'aigua del curs fluvial cap a les sèquies. Una vegada al molí, l'aigua entrava pel *cup*, des d'on era llançada a pressió a través d'un conducte anomenat *botana*. D'aquesta forma, l'aigua accionava els mecanismes de la *roda hidràulica*. Finalment, a través del *cacau*, l'aigua eixia del molí per a incorporar-se de nou al riu o dirigir-se a altres.

Cas MOLINO DE LLUNA DE ONTINYENT, DE ÀNGELA PASQUAL O CENTRAL DE MESTRE.

Datado probablemente de finales del siglo XVIII-principios del siglo XIX, este molino fue inicialmente propiedad del bocairentino Antonio Beneyto y hecho servir como batán. En 1827 y a causa de su muerte, el molino aparece reconocido como propiedad de Àngela Pasqual, su viuda. Esto ha dado lugar a que el molino sea conocido como Molino de Àngela. Durante el segundo cuarto del siglo XIX, el batán se reconvertió en fábrica de papel y molino harinero, y se mantuvo en posesión de la familia Beneyto Pasqual hasta la década de 1880 aproximadamente. Debe mencionarse que en 1833, una hija de Àngela Pasqual, Josefa, contrajo matrimonio con Antonio Lluna Cortés, quien encabezó la actividad del molino y motivo por el cual se conoce como Molino de Lluna. El nombre de los Lluna aparece asociado al molino hasta la década de 1920.

En la postguerra, pasó a manos de Juan Mestre Asencio, empresario textil bocairentino que lo utilizó como fábrica de electricidad para abastecer de energía una fábrica de su propiedad ubicada en el casco urbano de Bocairent. Su apellido sirvió para dar otra denominación al molino: Central de Mestre.

EL AGUA A SU PASO POR LOS MOLINOS

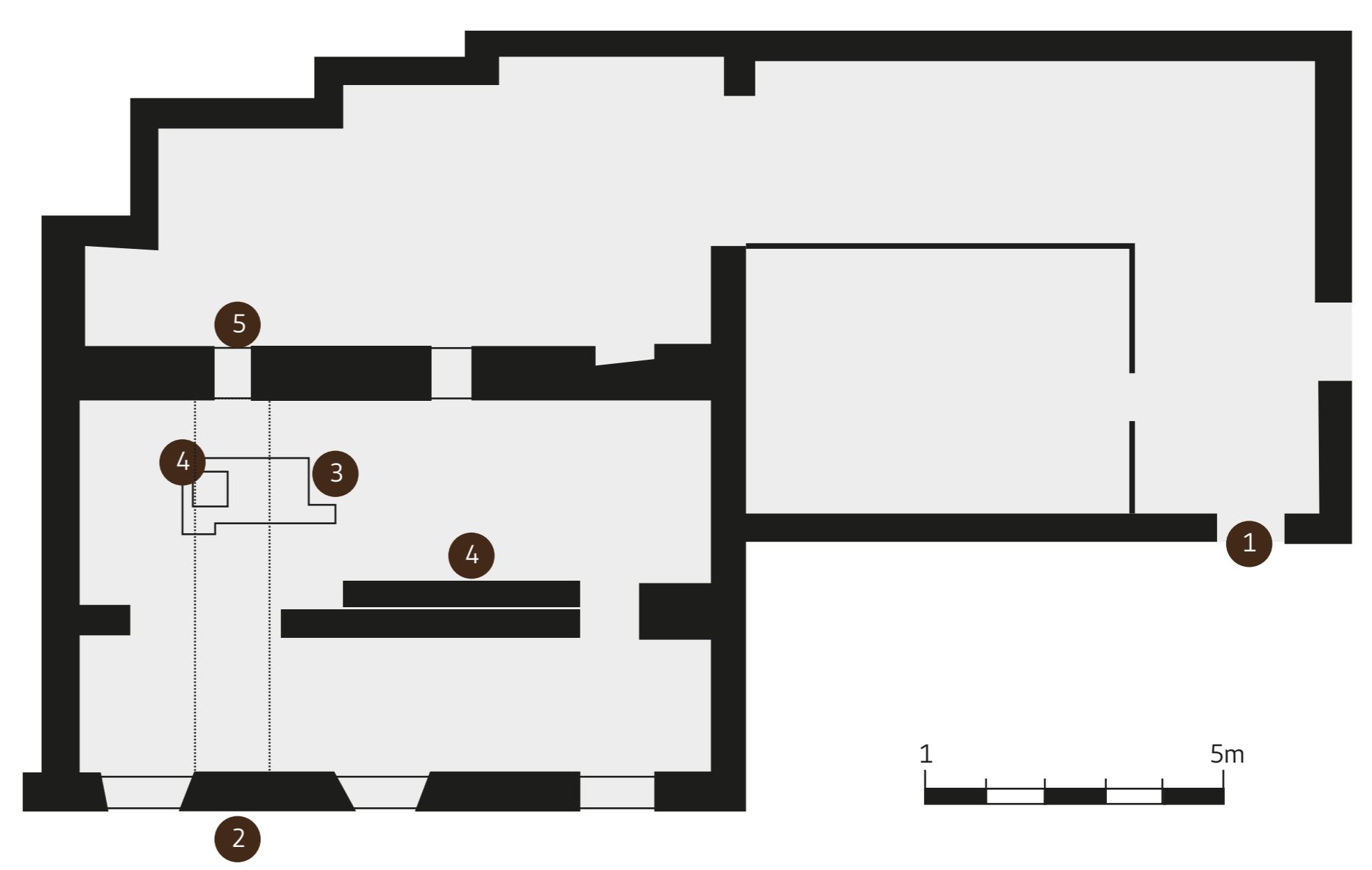
El aprovechamiento del agua del río en cada uno de los molinos comparte un mismo patrón. Primeramente, los *azudes* desviaban el agua del curso fluvial hacia las *acequias*. Una vez en el molino, el agua entraba por el *cubo*, desde donde era lanzada a través de un conducto llamado *saetín*. De esta forma, el agua accionaba los mecanismos de la *rueda hidráulica*. Finalmente, a través del *cárcano*, el agua salía del molino para incorporarse de nuevo al río o dirigirse a otros.

Eng LLUNA MILL FROM ONTINYENT, ÀNGELA PASQUAL MILL OR CENTRAL DE MESTRE

Possibly comes from the end of the 18th century – beginnings of the 19th century, this mill was initially owned by Antonio Beneyto from Bocairent, who made it work as a fulling mill. In 1827 and due to his death, the mill was recognised as an Àngela Pasqual property, his widow. This explains that the mill was also known as Àngela Mill. During the second fourth of the 19th century, the fulling mill was reconverted into a paper factory and a flour mill, and it remained as a Beneyto Pasqual family possession until 1880 decade more or less. It has to be pointed out that in 1833, an Àngela Pasqual daughter called Josefa was married with Antonio Lluna Cortés, who led the mill activity. That was the reason the mill also receives the name of Lluna. Lluna's name is linked to the mill until 1920 decade. In the Spanish post-war period, the mill was owned by Juan Mestre Asencio, a textile entrepreneur from Bocairent that used it as an electricity factory to provide energy to another factory he had in Bocairent urban area. His surname gave another name to the mill: Central de Mestre. These days, some rests from the buildings and hydraulic conductions can be seen.

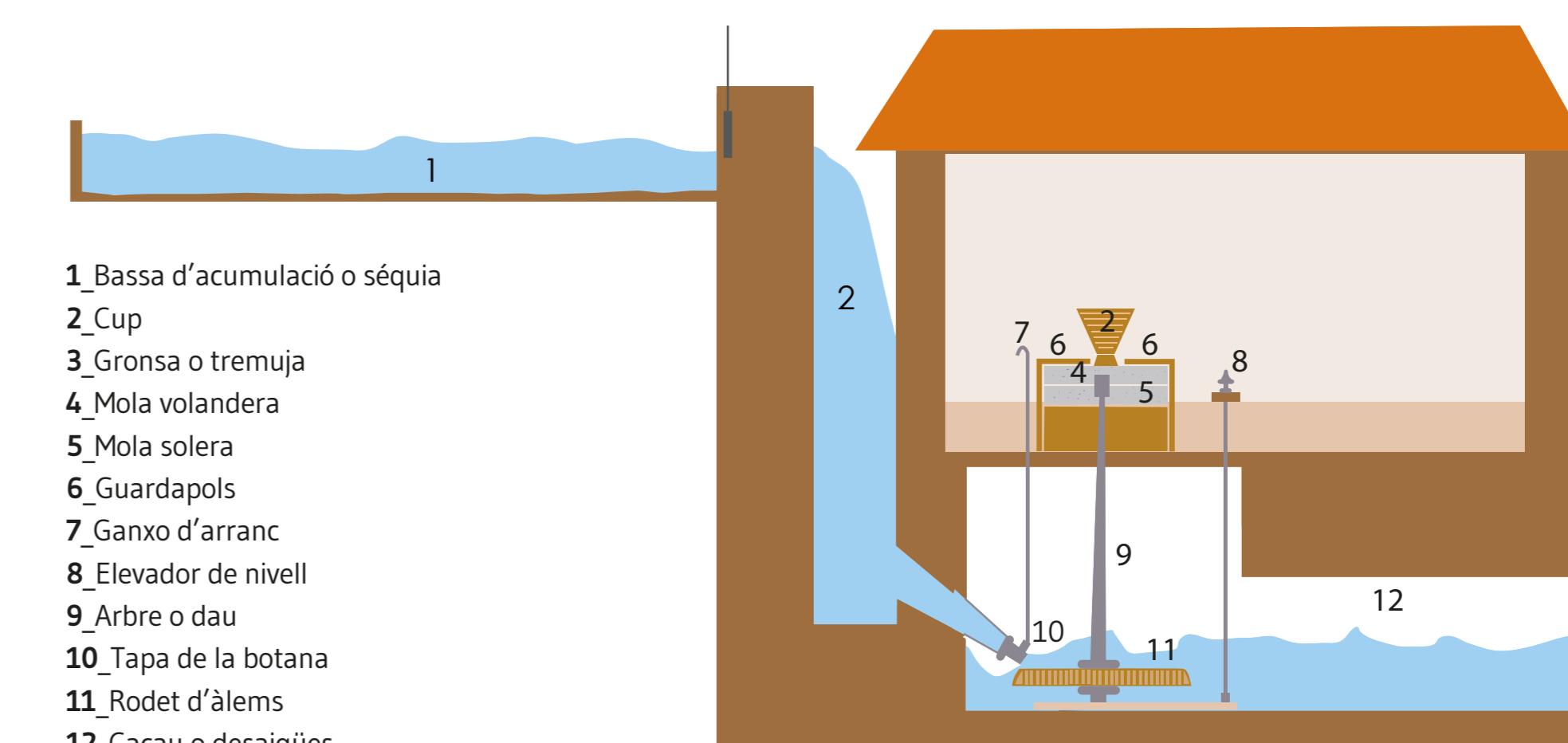
WATER IN ITS WAKE THROUGH THE MILLS

The use of the river water in each of the mills shares the same pattern. Firstly, diversion dam diverted the river water to the *irrigation canals*. Once in the mill, water went into it by the *bucket*, from where it was thrown with pressure through a conduit named *millrace*. In this way, water made the *hydraulic wheel* mechanism to function. Finally, through a space called *cacau* (in Valencian), water went out the mill to come back to the river or to get other mills.

1. Porta principal del molí
2. Desaigües o cacau del molí
3. Restes del formigonet d'ancoratge del motor de producció elèctrica
4. Desaigües de la turbina
5. Possibles estructures relacionades amb la conducció d'aigües de la turbina

Planta del molí de Lluna [Dibuix i estudi: Manolo Albuijexch]

Esquema d'un molí de cup

Façana Principal del molí de Lluna [Foto: Jose A. Bernat Bacete]

Assut que alimentava el salt de la central elèctrica Fotos: J.A Bernat i Rafa Jordà]